„Danskeren",
ET NYHEDS- OG OPBYGGELSES-BLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA,
udgivet af
Danish Lutheran Publishing House,
Blair, Nebraska.

„Danskeren" udgaar Onsdag i hver Uge.
Pris pr. Aargang:
De Forenede Stater $1.50. Udlandet $2.00
Bladet betales i Forskud.
Bestilling, Betaling, Adresseforandring, etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres
Danish Lutheran Publishing House,
Blair, Nebr.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør:
A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, at Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskeren"s Kontor.

Naar Læserne henvender sig til Folk, som averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Iowa-Synoden af den lutherske Kirke, der oprindelig bestemte at samle $300,000 som et Jubilæumsfond til Minde om den lutherske Reformations Begyndelse for 400 Aar siden, drev Arbejdet for at faa denne Sum subskriberet med en saadan Kraft, at den for en Tid siden fandt, at Maalet var overskredet. Saa rejste man Maalet til $500,000, og nu arbejder man for at naa dette Maal.

Luthersk Indremission i Winnipeg, Can. Ved et af de lutherske Menigheder i Winnipeg, Can., nylig afholdt Møde organiseredes en almindelig Indremissions-Forening med Past. V. J. Tengvald (af den svenske Augustana Synode) som Formand. Man agter at begynde denne Virksomhed medOpførelsen af et luthersk Gæstehjem som et Minde om Reformationens 400 Aars Jubilæum. Der findes 17 lutherske Menigheder Winnipeg, og de fleste af dem er interesserede i det paabegyndte Indremissions-Arbejde.

Stor Gave til det nye norske Samfund. Foreningskomiteen meddeler: „Under Foreningskomiteens Møde i Minneapolis den 1. Maj og følgende Dage greb Hr. Harald Thoresen fra St. Paul, Minn., Anledningen til at lægge for Dagen sin store Interesse for Kirken og dens Gerning. Foranlediget ved et tidligere Besøg af Prof. Kildahl søgte Hr. Thoresen Foretræde for Komiteen for at tilbyde den vordende norske lutherske Kirke i Amerika en Gave paa $50,000, der skulde forvaltes og anvendes paa en nærmere angiven Maade til Bedste for Kirkens Byggevirksomhed, helst ved St. Olaf College. Tilbudet af denne store Gave blev af Komiteen paa Kirkens Vegne modtaget med Tak og Glæde."

Om de tre norsk-lutherske Kirkesamfunds Sammenslutning skriver „Luth." af 6. Juni: „Naar dette Nr. kommer vore Læsere i Hænde, vil de tre Samfund, Hauges Synode, Den norske Synode og Den forenede Kirke allerede være samlet til deres respektive Aarsmøder i St. Paul, Minn. Ifølge Programmet har disse Samfund kun tre Dage til at afvikle hver sine Affærer og gøre sig færdige til Sammenslutning. Og paa Lørdag, den 9. Juni, skal Foreningen finde Sted — Virkeliggørelsen af det norsk-amerikanske Kirkefolks Længsler, Opfyldelsen af dets Bønner. Paa den Dag vil Tusinder af vort Folks Repræsentanter samles i det store Auditorium i St. Paul og blande deres Røster i fælles Tak og Pris. Paa den Dag og til det Klokkeslet, da Mødet i Auditoriet ifølge Programmet skal aabnes, vil Kirkeklokkerne ringe ud over det ganske Land som et Udtryk for det norske Kirkefolks Tak til Gud for hans store Naade. I den Stund mødes alle — baade de, som er samlet til Møde, og de, som sidder hjemme — for Herrens Trone."

Under Spørgsmaalet, hvorfor den lutherske Kirke ikke er med [illegible] skriver Prof. A. Hellevangen, Minn. [illegible] bl. a.: „Den [illegible] som i privat [illegible] for, at

skulde hjælpe til at være en Modvagt mod Synoden. Ved dens Hjælp skulde der i alt Fald blive en saa meget større Minoritet, som kunde staa rede til Kamp mod den synodiffe Aandsretning. Jeg ved ikke, hvad Den lutherske Frikirke kunde have udrettet i saa Henseende. Men baade i Hauges Synode og i Den forenede Kirke, som saa stærkt ønsker at have os med af denne Grund, skulde man betænke, at det er bedre at holde sig borte fra en Aandsretning, som man i sit Hjerte frygter for, og ikke drage i Aag med den. Og vil man indlade sig derpaa, skulde man i alt Fald ikke ønske at drage flere med sig ind i Elendigheden." — Altsaa — at gaa med i Foreningen er efter Frikirken Mening at gaa ind i en Elendighed. Det stemmer nu ikke med vor Mening om den Sag, men vi faar se, Tiden vil vise det.

Om Kirkefolkets Velstand skriver Dr. Norlie (en af de Mænd, som vor Kirke for nogle Aar siden forsøgte at kalde til teologisk Professor i Engelsk): „I det hele kan det paavises, at det norske Kirkefolk har gjort det bedre i timelig Henseende end de, som har staaet uden om al kirkelig Forbindelse. Og dette til Trods for, at de ved Siden af at rydde, bygge, skaffe tilveje tilstrækkelig til Livsophold, opdrage deres Børn og betale Skat ogsaa har baaret Kirkens Byrde, noget de ufirkelige har været sparet for. Og de kirkelige Udgifter i dette Tidsrum beløber sig til Millioner. Men til Trods for, eller rettere netop paa Grund af, dette Offer til Herren er KirkensFolk blevet særlig velsignet saavel i timelig som i aandelig Henseende."

Rusland under Genfødelses-Vee:.

(Af Isaac Don Levine, Forfatteren af „Den russiske Revolution.")

Situationen i Rusland er en af Tidens interessanteste Emner, og følgende Artikel er en af de interessanteste, vi har set angaaende dette Emne, hvorfor vi her meddeler den i Oversættelse fra Engelsk.

For at kunne forstaa de tilsyneladende gaadefulde Begivenheder i det nye Rusland siden Revolutionen sidstledne Marts er det nødvendigt at mindes et fundamalt Faktum, som nylig er bleven kendt. Og dette Faktum er, at Revolutionen ikke var Dumaens og de øvre Klassers, men fuldtud den arbejdende Masses Værk.

Dette gav Petrograd-Korrespondenterne ikke Klarhed over, da de meddelte om Opstanden. De søgte derimod at give Indtryk af, at Dumaen var Opstandens Leder. Dette Indtryk sank saa dybt, at Verden var helt forvirret over Udviklingen i April og Maj.

Arbejdets Initiativ i Revolutionen.

Her er de reviderede Fakta angaaende Omvæltningen: Den første Uge i Marts forefaldt der Demonstrationer i Petrograd. Indenrigsminister Protopopoffs Regering æggede Masserne til yderligere Overdrivelse for at sprede Uro og skabe en Grund for Seperatfred. Da Demonstrationer først forefaldt, sagde Arbejderne: „Dette er ikke en Zabastovka, men en Protopovka", hvilket betyder: „Dette er ikke en Strike, men en Snare af Protopopoff." Imidlertid — Politiets fortsatte Udæskning drev stedse flere Arbejdere over til Striken.

Den 10. Marts, da Striken antog Skikkelse af en almindelig Bevægelse, holdt Lederne for de forskellige hemmelige socialistiske og revolutionære Organisationer Konference sammen med andre Arbejdschefer for at faa Kontrol af Striken. Et midlertidigt Raad af Arbejder-Deputerede, lig det, der diregerede Revolutionen i 1905, valgtes. Dette Raad greb straks Tøjlerne for at sprede Stemningen for Revolution, naturligvis uden at vide, hvor Stemningen vilde føre hen. I 1905 var Raadet blevet kastet i Fængsel og ført til Siberien. Raadet i 1917 var belavet paa en lignende Skæbne.

Dumaens Deltagelse.

Medens dette gik for sig, var Dumaen i Session. Ophidsende Taler holdtes, Regeringen klandredes fra alle Kanter. Men Dumaen forblev uvirksom. Den følte sig temmelig sikker paa, at ethvert Forsøg paa Revolution vilde blive knust af Politiet. Som Paul Miljukoff sagde, da han hørte om det første revolutionære Udbrud: „Revolutionen vil blive knust i et Kvar-

de i sit Hjerte — den fremvæltende Revolutionsbølge.

Dumaens eneste revolutionære Handling var, at den nægtede at adlyde den kejserlige Dekret om dens Opløsning. Da Revolutionen var paa sit højeste — marcherede en Flok af rebelske Soldater og Arbejdere til Dumaen for at finde ud, hvordan den stillede sig. Efter dette dannede Dumaen paa eget Initiativ en Sikkerhedskomite. Men hele Tiden havde et Arbejder-Raad Ledelsen af Revolutionen, uagtet Verden kun underrettedes om Dumalus Komite.

Saa konfererede Dumaen og Raadet og blev enige om at danne en provisorisk Regering. Raadets Standpunkt var ikke at deltage i nogen Regering, indtil den konstituerende Forsamling mødte. Dumaen traf imidlertid stadig „til Højre." Raadet og Massen ønskede Monarkiets Afskaffelse, men Dumaen stemte for at gøre Rusland til et konstitutionelt Monarki. Da Miljukoff kundgjorde for den ventende Mængde, at Czar Nikolaus vilde blive afsat, lød der Bifald; men da han tilføjede, at Czarevitchen vilde blive bibeholdt og Storfyrst Michael gjort til Regent, lød der Raab: „Igen Romanoffer! Ned med Monarkiet!" Masserne fandt sig derfor tidlig misfornøjet med Dumaen. Gennem deres Raad urgerede de Monarkiets fuldstændige Afskaffelse, og de sejrede.

Arbejder-Deputeret-Raadets Arbejde.

Arbejderklassen vaagnede og fandt, at efterat den havde iværksat og heldig udført en af de mærkeligste Revolutioner i Historien, var Magten i Virkeligheden taget ud af dens Hænder af Dumaen — et liberalt Vegeme, men ikke radikal nok til at tilfredsstille Revolutionærerne. Disse fattede Mistanke til den provisoriske Regering. Arbejder-Raadet, i Forening med Militær-Deputerede, udstedte en Appel til Masserne om at være paaVagt, at ikke „Revolutionens Vinding" skulde vriides dem ud af Hænderne. Berusede af det pludselige Fremstød for Frihed forestillede Socialister i Raadet sig, at Tusindaarsriget var for Haanden; at en Revolution i Tyskland var forestaaende; at universal Fred derfor kun var et Spørgsmaal om Dage, og at en ny social Orden for Menneskeheden var i Færd med at blive indført.

Raadets Opgave var at bevare „Revolutionens Vinding", indtil den konstituerende Forsamling, hvis Medlemmer skal vælges ved direkte og almindelig Stemmeret, kan træde sammen. Det var en prisværdig Opgave. Raadets Insistering paa Monarkiets Afskaffelse vil mindes i Historien som en stor og glimrende Bedrift. Men „Revolutionens Vinding" er dog et Begreb, der ikke kan defineres med Nøjagtighed; Den resulterede i mange Komplikationer, der mere hidrører fra udenlandske end indenlandske Forhold.

Indenlandsk Rekonstruktion.

Den indre Statshusholdning frembyder tilvisse en mærkelig Rekord. Uafhængigt eller under Tryk af Raadet begyndte den provisoriske Regering Ruslands Rekonstruktion, saa snart den gamle Regering faldt. En politisk Amnesti gav et Hundred Tusinde Fanger og til Siberien forviste deres Frihed. Finland genvandt Selvstyre; Jøderne blev fuldt ud emanciperet; Polakkerne lovedes Uafhængighed; ArmeniensGenopbygning garanteredes; medens Litauerne og Ukrainerne lovedes Selvstyre. Czarens og Storfyrstens Landejendomme konfiskeredes. Mange radikale Arbejdslove vedtoges, deriblandt en 8 Timers Arbejdsdag. Politiet nedtrykkes af Militsen. Bønderne lovedes Land. Naturligvis vil alle de Løfter, som gælder fundamental Lovgivning, kun blive gennemført af den konstituerende Forsamling. Hæren reorganiseredes paa et mere demokratisk Grundlag. Kort sagt — alle væsentlige Reformer kundgjordes prompte og gennem de rette Kanaler.

Udenlands-Politikken.

Forskelligheden mellem Raadet og den provisoriske Regering viste sig snart angaaende udenrigspolitiske Sager. For det første var Raadet overbevist om, at en Revolution kunde fremkaldes i Tyskland ved, at de Allierede atter fremsatte deres Maal med Krigen i Overensstemmelse med Præsident Wilsons Erklæring sidste Januar i sin berømte Senatstale, at alle Folk

vil mindes, at de franske Socialister gjorde en lignende Fordring til deres Regering kort efter, at Wilson havde holdt sin Tale. De russiske Socialister i Raadet mente, at naar de Allierede blot kom frem med en saadan Erklæring og gav Afkald paa Annekteringer og Skadeserstatninger, saa vilde det tyske Proletariat rejse sig, styrte Hohenzollerne og gøre Ende paa Verdenskrigen.

Deres foreslaaede Eksperiment var sikkert ikke farligt. Men et Par Episoder indtraf, som gav deres Fordringer et Udseende, der syntes at forskyrre Verden. Først var der den notoriske og yderst radikale Socialist Nikolai Lenins, som returnerede fra Schweitz via Tyskland til Rusland. Lenins Anskuelse er, at Krigen er en imperialistisk Affære; at Proletariatet i Verden vil lide lige saa meget under britisk Kapitalisme som under Prussianismen, og at dets Interesse følgelig fordrer Fred, Fred for enhver Pris, saa det kan hengive sig til en europæisk Socialrevolution. Lenins Anskuelse blev ikke forstaaet af Petrograds Udenlandskorrespondenter, saa de malede ham som en tysk Agent, hvad der irriterede selv hans Modstandere.

Et Ord eller to skal her ved Lejlighed siges om russisk Holdning over for Briterne efter Revolutionen. Briterne viste liden Glæde over Czardømmets Fald; kun Revolutionens Betydning for Krigen interesserede dem. Den britiske Presse fældede ogsaa Krokodilletaarer over Czar Nikolaus' Fald, hvem det russiske Demokrati ansaa for en Despot. Nogle af de ledende Blade i London beskrev Revolutionisterne som Anarkister og Banditter. Denne britiske Dumhed kunde kun have een Virkning paa den russiske radikale Masse. De følte sig irriterede imod England for dets Behandling af Irland og for dets tidligere Overenskomst med Czarismen om aggressive Formaal, f. Eks. angaaende Persien. Dette udgjorde en rig Jordbund for Lenins Fred-propaganda. (Slutter.)

Oversigt

Da jeg flere Steder har hørt det, og jeg anser det som min Pligt at give Oversigt over, hvor Vendene til Reformationsgaven er subskriberet i de respektive Præstefald og Kredse.

1. Atlantic Kreds $2,477.

Philadelphia	$0.00
Brooklyn Raadet	713.00
Westbrook, Maine	395.00
N. B., Canada	180.00
Den Dan	101.00
Rev Weismann, Warren, Pa.	500.00
Boston og Laurens	225.00
Ved ikke hvorfra	267.00

2. Ill.-Mich. Kreds $7,534

Trufant,	$1,035.00
Greenville	900.00
Sidney	121.00
Siloam, Chicago	1,000.00
Ebenezer "	2,200.00
Golgatha, "	933.00
St. Louis	380.00
Indianapolis	870.00
Mc Nabb	95.00

3. Wis. Kreds $10,305.

Imm. Mgh., Racine	2,600.00
Emaus Mgh. Racine	1,000.00
Vor Fr. Mgh. Racine	1,022.00
Gethsemane, Racine	585.00
Milwaukee	50.00
Hartland	250.00
Pop Skppi	730.00
Oregon	35.00
Shennington	320.00
Kenosha	125.00
Oshkosh	578.00
Neenah	1,035.00
Denmark	400.00
V. Fr. Mgh. Waupaca	1,095.00
Helligaands, "	480.00

4. Iowa Kreds $19,301.

Coulter	$1,250.00
Council Bluffs	1,610.00
Audubon, Ebenezer	1,585.00
Audubon By	945.00
Scranton	280.00
Marcus	1,248.00
Weston	2,800.00
Royal	1,475.00
Spencer	1,316.00
Jacksonville	915.00
Harlan	275.00
Ringsted	375.00
Elk Horn	1,595.00
Cedar Falls	900.00
Des Moines	354.00
Davenport	137.00
Kinhallton	450.00
[illegible] Branch	200.00
Exira	279.00
Moorhead	207.00
Viborg	450.00
Gayville	355.00
Veresford	200.00

5 Minn. Kreds $8,774.

Owatonna	675.00
Hutchinson	1,655.00
West Superior	125.00
Northfield	970.00
Evan	1,249.00
Minneapolis	575.00
Luck	475.00
Elmdale	1,800.00
Albert Lea	650.00
Ellendale	100.00
Duluth, Mrs. Nielsen	500.00

6. N. Dak. Kreds $7,595.

Kenmare	520.00
Zions og Mackenzie	775.00
Trinitatis, Kenmare	2,020.00
Coalridge, Daneville	1,460.00
Dane Valley	425.00
Sidney	1,670.00
Flaxton	725.00

7. Nebr. Kreds $17,295.

Ruskin	2,000.00
Blair,	3,695.00
Orum	100.00
Fremont	1,375.00
Stapleburst	2,390.00
Hampton	2,200.00
Logan	230.00
Plainview	1,215.00
Laurel	345.00
Davey	140.00
Omaha	505.00
Cordova, Verona	195.00
Potter	1,675.00
Brush	585.00
Mason City	110.00
Dannebrog	535.00

8. Pacific Kreds. $1345.

Selma	575.00
Del Rey	210.00
Easton	350.00
Fire Præster	210.00

Ovenanførte vil give tilsammen $74,626.

Desuden er der subskriberet en Del af Præster, hvis Menigheder ikke er opførte her. En Del er allerede indbetalt af enkelte Personer, hvis Subskription jeg aldrig har faaet og ikke ved noget om, hvad Menighed de staar i Forbindelse med. Det lagt til ovenanførte vil give os $75,000.

Nogle fra N. Dak., hvor Hagltormen ødelagde deres Høst i Fjor, har begæret og faaet Henstand for 6 Maaneder. Jeg venter, at ikke alene disse, der var hensynsfulde nok til at bede om Henstand, men ogsaa alle andre vil være redelige nok og betale Herren deres Løfte. Det er beklageligt, at mange Præster i den sidste Maaned ikke har havt Tid til at sende mig et Post Kort. Hvilket er Grunden til at denne Rapport er saa mangelfuld, som den er.

Eders
J. P. Naarup.

Kommer Loths Hustru i Hu!

Saaledes lød jo Mesterens Ord, og det var vel rettet til hele Menneskeslægten og i Særdeleshed til dem, som er paa Vejen til Frelse, eller staar i Herrens Tjeneste.

Naar vi nu i denne Maaned samles til Aarsmødet i Neenah, var det saa ikke godt, om vi havde denne Advarsel i Minde?

Jeg tænker i Særdeleshed paa Luther College, hvis Skæbne vel nok kommer op til en endelig Afgørelse. Denne Skole, som saa skønt blev indviet til Herrens Arbejde, og som senere fik saa stor en Betydning for mangen en ung Mand og Kvinde, baade hvad dette Liv og det tilkommende Liv angaar, denne Skole har nu staaet ledig i over to Aar. Skam er det, men en større Skamplet bliver det paa vort Kirkesamfund, om vi ikke tager fat og udfører en Gerning til Guds Riges Fremme med denne dertil indviede Bygning, særlig da vi nu fejrer Reformationsfest, eller „Luther Fest".

Der har saa lydt Røster om, at Skolen skulde sælges. Ja, da hellere sælge den end lade den staa tom, siger man. Venner! vil I, at Luther College skal blive en Saltstøtte? en Skam? en uudslettelig Skamplet for vor lutherske Kirke? Vist vil I ikke, saa fremt I da er lutherske eller i det hele taget har nogen Interesse for vor lutherske Kirke. Ingen ægte Lutheraner tør vove at tænke paa at gøre Luther College til en Saltstøtte, og det gør han eller hun, som tænker paa at sælge Skolen eller nedlægge Arbejdet for Guds Riges Fremme, som den er indviet til.

Er man da overbevist om, at der ikke kan drives en god, kristelig Skole, hvorfor saa ikke et godt Lutherst Hospital? Samfundet har

fundshospital. Her er, hvis Skolearbejdet ikke genoptages, en Lejlighed, som er værd at overveje. Som Hospital vil der indbefattes en tidssvarende Sygeplejerske-Skole (Training School for Nurses). Hvo kan tænke sig noget skønnere ved den dødes Seng eller ved den syges Seng end en troende, som ikke er bange for at læse sin Bibel og bøje sine Knæ i Bøn til Gud baade for sig selv og sin Patient, og som tør gøre sine Patienter opmærksomme paa Nødvendigheden af at faa deres Regnskab i Orden med deres Gud, mens det endnu er Tid, og før Sygdommen berøver dem baade Sans og Samling?

Der findes ganske faa af disse Sygeplejersker. Ved kristelige Hospitaler hænder det dog ikke saa sjældent, at saadanne Sygeplejersker uddannes, og et saadant Arbejde kunde der øves i Forbindelse med et Hospital. Det er en af de mange Sider, hvor Trangen til et lutherst Hospital viser sig stærkt.

Man vil indvende, at det koster for meget at lave det om til Hospital. Det maa ikke glemmes, at der særlig i Racine er en ikkegående Trang til et saadant Hospital, og det allermeste af Bekostningen vil med Lethed kunne faas hos Byens Borgere, idet man med et saadant Maal for Øje kan henvende sig til dem, der sidder inde med Midlerne.

Fremfor alt, Trosvenner, lad denne Skole blive i vort Samfund, og lad Guds Gerning drives, en levende Gerning, helst som Skole, og lad os ikke faa flere Saltstøtter end vi nu har staaende til Skam for vor lutherske Kirke. Lad det bevises, at Den forenede danske evangeliff-lutherske Kirkesamfund i de to Aar, Skolen har staaet ledig, har samlet Kræfter til med ustandselig Mod at genoptage Arbejdet paa Luther College, enten det saa bliver som Skole eller som Hospital, og naar der saa tages fat igen, skal da fremdeles paa Mesterens Ord: „Kom Loths Hustru i Hu".

Dr. F. C. Christensen,
Racine, Wis.

Den 2. Juni 1917.

Jens Nielsen Jersild.

(Af P. S. Vig.
(Fortsættelse.)

Det er ikke blot en Kendsgerning, at Kirken i dens jordiske Tilstand aldrig svarer til sit Ideal, fordi dens Ideal er fuldkommen. Men det er ogsaa en Kendsgerning, at Kirken, i Stedet for at stræbe efter sit Ideal, altfor ofte danner dette om, og stræber efter noget helt andet end det, der er dens Opgave: at være hans Vidne, der gav sit Liv til en Genløsningsbetaling for alle. Da sker der mange Ting, og blandt dem skal vi i denne Sammenhæng kun nævne, at de store Ord, der bærer Idealet i sig, underlægges et nyt Indhold, saa de tidt bliver Vrængebilleder af det, de oprindelig staar for. Til Gengæld gentages de saa desto hyppigere. „Kirken" bliver staaende, men i Praksis bliver den Navnet paa den Retning der har Overtaget. „Sandhed" — tales der om baade i Tide og Utide, men Meningen bliver: det herskende Parties Anskuelse, Meninger og Opfattelse. „Liv" — synker ned til en vis Livlighed i Brugen af det herskende Partis Slagord og Bevægelighed i Tilslutning til de Former i Tale og Færd, som har de toneangivendes Sanktion. „Frihed" bliver enstydigt med, hvad den herskende Retning vil. — Der er intet i Verden, der kan misbruges og bliver misbrugt som det største og hędste. Der er, siger Luther, ingen større Martyr end det hellige Fadervor. Af alle Vrængebilleder, er Vrængebilleder af det Hellige de værste.

Den danske Kirke i Amerika begyndte smukt. Der ligger en særegen Glands over dens første Dage med de unge Præster i de smaa Menigheder „i Udspredelsen", som de holdt af at kalde det. Der var Modstand nok ude fra til at holde Folkene i Aande og knytte dem nærmere sammen i den Overbevisning, at de led for Sandhedens, og hvem skulde vel ikke lide for den? Efterhaanden blev det noget anderledes. Der kom flere Arbejdere, mere Tilslutning, og der kom, hvad der saa let vil komme under saadanne Omstændigheder, — ogsaa indbyrdes Rivninger om flere Ting og paa flere Maader. Den danske Kirke vilde være dansk og den vilde være apostolisk. Dertil er kun at sige, at den Kirke, der ikke vil være apostolisk, er ikke mere Kirke, og at et dansk Kirkesamfund [illegible] skulde man lynes

var en Selvfølge. Men, — der var en anden Side ved Sagen, som ikke er nær saa selvfølgelig. „Dansk" i den danske Kirkes Ordbog betød Folkelig-grundtvigiansk, og „apostolisk" betød efter samme Ordbog Antagelsen af den grundtvigiske Opfattelse af Forholdet mellem Ord og Skrift. Nu er der ingen Tvivl om, at jo den folkelige Grundtvigianisme har været en magtig Faktor i det danske Folkeliv, den, der vilde nægte det, vilde kun røbe sin egen Uvidenhed. Men selv det mest fortræffelige holder ingen af at blive paanødt. I 1887 dannedes der indenfor den danske Kirke i Amerika en Forening til Bevarelse og Udbredelse af den folkelige Grundtvigianisme — under Navnet „Dansk Folkesamfund", og de ikke-grundtvigiske Præster i den danske Kirke, som ikke arbejdede for den folkelige Grundtvigianisme, tik nu en Medhjælp til at være hos dem i deres egne Menigheder. Det vilde ikke være rigtig at bebyrde Grundtvigianerne for Pietisme, men i den danske Kirke havde de ikke noget imod at danne Menigheder i andre Menigheder. Naturligvis havde de Præster, som satte sig derimod, en beklagelig Mangel paa Frisind, og dansk var de heller kun derefter.

Grundtvigs Opfattelse af apostolisk Kristendom er baade interessant som kirkelig Fremtoning indenfor Protestantismen, ligesom hans Opfattelse af Forholdet mellem Ord og Skrift, og der er ingen Tvivl om, at den har haft sin store Betydning for mange. Det vil maaske ogsaa være en interessant Oplysning for Fremtidens Forskere, at tidtnævnte grundtvigske Opfattelse blev indført i de danske Menigheder i Amerika som 1. Artikel i deres Konstitutioner og i det (forandrede) Præsteløfte, som de unge Præster aflagde paa deres Ordinationsdag, — omend i en noget afdæmpet og moderat Form. Disse Sendsgerninger, som ikke omtales, naar Splittelsen i den danske Kirke fremstilles, maa haves for Øje af den, der vil forstaa Stillingen i den danske Kirke, som den var, da Jersild begyndte Udgivelsen af „Danskeren". Vi havde et Blad, et godt Blad, „Tannevirke", i den danske Kirke, saa af den Grund trængte vi ikke til et nyt Blad. Dette Blads Udgiver vil alle, som kender ham, give det Skudsmaal, at han er moderat. Men det er en vanskelig Sag at dele Sol og Vind lige mellem stridende Parter, saa er det vel ikke mindst vanskeligt for en Redaktør, især da, naar Talen er om kirkelige Stridigheder, i hvilken han selv staar paa den ene Side, om end moderat. Ror er det: ogsaa det moderate „Tannevirke"s moderate Redaktør anses for at være partisk.

Hvorledes „Danskeren" fremkom, hvilke Tanker og Overvejelser, Planer o. s. v., der gik forud kender jeg ikke. Gik der saadanne forud, saa blev jeg i hvert Fald ikke indviet i dem eller havde Del i dem, og Jersild har aldrig fortalt mig noget derom. Gennem hans Broder, som dengang var Student paa Præsteskolen i West Denmark, Wis., fik jeg at vide, at der vilde komme et nyt Blad, kort før det første Nr. af „Danskeren", dateret d. 9de Juni 1892, naaede op til os i Skovene. Nej, „Danskeren" er heltud Jersilds Værk. Havde han raadført sig med mig om dets Udgivelse, saa vilde jeg sikkert have fraraadet ham det som en Opgave, der laa over hans og vore Kræfter, baade financielt og paa anden Maade. Men han raadførte sig ikke med mig, som sagt. Han gik selv i Vej med det store og vanskelige Foretagende, at udgive og redigere et Ugeblad, og jeg maa sige: jeg forstaar indtil denne Dag ikke, hvorledes han kunde. Jeg kunde vel nævne dem, der støttede ham financielt, men det vedkommer ikke Sagen, som jeg her har med at gøre, skønt ogsaa det vilde være et interessant Kapitel. Jeg kunde se Bladets store Mangler i mer end en Henseende, og jeg kunde ogsaa indse det berettigede i mange af de kritiske Bemærkninger, det blev Genstand for. Men jeg fik ogsaa at se, at Bladet, netop som det var, havde en Mission blandt vort Folk, at det blev læst baade af Venner og Modstandere, som maaske faa Blade er bleven det. At sige at det altid var retfærdigt i sine Angreb, vilde være det samme som at sige, at det var ikke menneskeligt. At det slog og slog haardt, var en Nødvendighed i Krigens Dage, da kaster man ikke parfumerede Lommetørklæder til hinanden, men bruger de skarpe Vaaben. Og der var jagvidt nok at